ТЕМА:
ГIУМАР-ХIАЖИ ШАХТАМАНОВ «РАЧIА, ГЬУДУЛЗАБИ».

ДАРСИЛ МУРАДАЛ:

- Фазу ГӀалиевалъул «Кини» абураб асар щула гьаби;
- ГӀумархӀажи Шахтамановасул идейно-художествияб анализ гьаби;
- ПасихӀго цӀали камил гьаби, теориялъул баянал щула гьари, гӀакълу бегӀери малъулеб асаралъул кьучӀалда тарбия кьей, жакъасеб гӀумруялъулгун асаралъул бухьен чӀезаби, хӀасилал гьаризе цӀалдохъабазул бажари камил гьаби.

Фазу ГIалиева
(1932)

КИНИ.

ХУНЗАХСКИЙ РАЙОН.

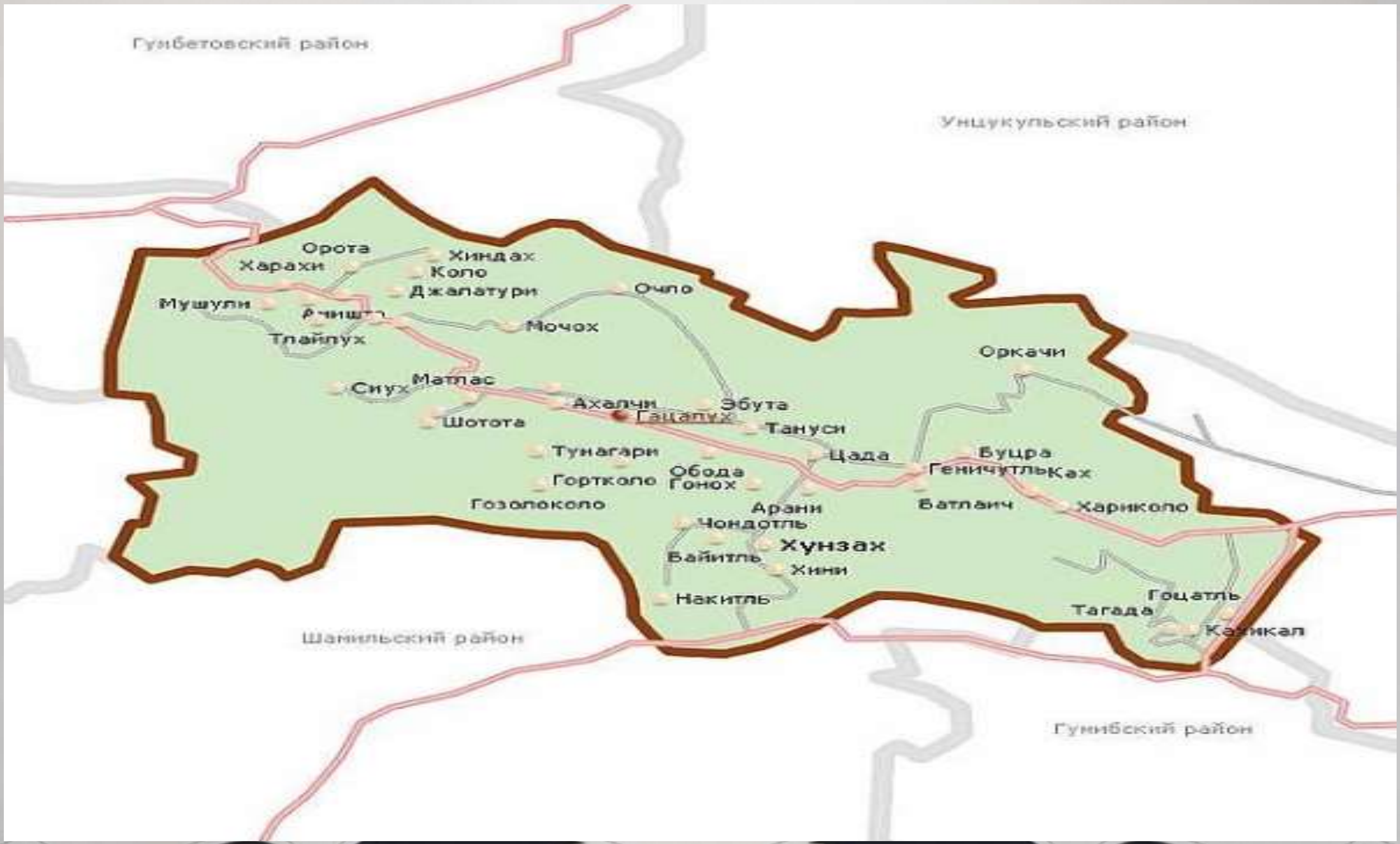

ТЕСТАЛ.

9-10 «5»

7-8 «4»

5-6 «3»

1. Щиб районалда гьаюрай Фазу ГІалиева?

А. Хунзахъ

Б.ЧІарада

В. Болъихъ

ЧАНАБИЛЕБ СОНАЛЪ ГЬАЮРАЙ ФАЗУ ГIАЛИЕВА?

- А.1923
- Б. 1933
- В. 1932

ФАЗУ ГІАЛИЕВА ЩИБ РОСУЛЪ ГЬАЮРАЙ?

- А. Гиничукь .
- Б. Цıада.
- В. Лъагıилухъ.

ФАЗУ Г1АЛИЕВАЛЪЕ ДАГЪИСТАНАЛЪУЛ ХАЛКЪИЯЙ ПОЭТЕСА АБУРАБ Ц1АР ЧАНАБИЛЕБ СОНАЛЪ КЬУРАБ?

- А. 1969
- Б. 1968
- В. 1970

ГЬАЛ АСАРАЗУЛ ФАЗУ ГІАЛИЕВАЛЪУЛ КИНАБ ККОЛАРЕБ?

- ❖А.Мугıалим
- ❖Б. Магıарулазул нус.
- ❖В.Кини
- ❖Г. Манарша

ФАЗУ Г1АЛИЕВАЛЪУЛ " КИНИ" АБУРАБ АСАРАЛЪУЛЪ АСЛИЯБ ОБРАЗ ЛЪИЛ ККОЛЕБ?

- А.Халун.
- Б.Закари
- В.Меседу.

ФАЗУ ГIАЛИЕВАЛЪУЛ "КИНИ" АБУРАБ АСАРАЛЪУЛЪ БАЙБИХЬУДАСА ЛЪУГIИЗЕГIАН НИЛЪЕДА ЦАДАХЪ ЦОЙГИ СУНДУЛ СИПАТ БУГЕБ?

- А.Кинидул.
- Б.Рагъул.
- В.Базаралъул

Фазу Г1алиевалъул" кини"абураб асаралъулъ закарие халун щий кколей йик1арай?

- А.Мадугьал
- Б. Эбел.
- В. ЧIужу.

ФАЗУ Г1АЛИЕВАЛЪУЛ КИНАБ АСАРАЛЪУЛЪ ДАНДЧ1ВАЛЕЙ ОКСАНА ГРИРЬЕВНА.

- А.Магıарулазул нус.
- Б. Мугıалим.
- В. Кини.

ФАЗУ ГIАЛИЕВАЛЪУЛ КИНИ АБУРАБАСАРАЛДА ГЬАДИНАБ ГАРА-ЧIВАРИ ЛЪИДА ГЬОРКЬОБ ККОЛЕБ? МУНАЛИ ЮЦIЦIА ДУРАБГОГИ БАХЧУН,ЧИЯРАБ ГЬУРЩУЛЕЙ ЙИКIИНЧIОГО.

- ❖А.Меседодаги Калиматидаги
- ❖Б.Калиматидаги Сагıадатидаги
- ❖В. Халунидаги Сагıадатидаги

ЧIАРАДА РАЙОН.

МОКЪСОБ РОСУ

односельчане.ru

ГIУМАРХIАЖИ ШАХТАМАНОВ (1933-1989)

ШАГIИР ... АХТАМАНО...

ТIубанго хъвал бахъинчIого газеталда алъуни журналалда бахъизейилан къезе ракIалда гьечIо. Хъвал ...ъугIараб мехалъ цIалила дуе, ГIумархIажи, дуца къуриб ...имат гIела диеги.

— ЩIакъ пасихIго бачIунеб буго. Дирги буго пикру ...руял асаръул хIакъалъулъ хъвазе. Ещщун гуроха, ... цIализейилан рикIкIадаб магIарул росулъа ...длеги ячIун, гьаниб гьелъул, нилъер гIадатазде ...ареб хьвада-чIвалиялъул хIакъалъулъ. Рутелъул ...налги руччаби.

...умарIажи, — ян мухIканго гьесухъги ... гьабуна Расулица. — Руго, амма дуцаго ...

... китаб асар лъугъунищали.
... муиго. Дие бокьана дур ... поэма. Гьеле гьелъулъ ...ул къварараб хасият, ...Iакъ гьорлъе восун ...

хIалтIухъаби абуни, жидер макъалабазул мукъсан... лъабазул цIвалле щун гьес бицунелъул, бутIрулги гIодор... къулун, багIарлъизе лъугъунел рукIана.

— ГIайиб газеталда чIвазе ккола буго, МухI... Шамхалович, гьелъ инкар гьабуларого гьал ... чIандамакъалаби жинлирго гьурмазде ричча... пакъирзаби гьал нилъер механизаторалги, доп... гIинхъабиги гьадин сурукъал сипат-сура... магIарул цIаллолезухъе щолел. Щвалле щ... гьечIо гьезул бахIарчияб захIмат, къвари...

МухIамад Шамхалов сихIир... Шахтамановасухъ ва гьев витIун вук... гIадин абуна:

— ГIайиб дурги гьечIищ... щадахъ хIалтIулел гIолохъаба... къоларев! Мун журнали... щварав мугIалимищ...

Шахтаман...

1957С. «НУХДА» -ТIОЦЕБЕСЕБ ТЕХЬ

- Гiумруялъул нух ккун цеве унаго
- ГанчIида тункула мех мехалъ хIетIе
- Дица гамачI босун нахъе рехула
- Хадув вачIунесе квегIенлъиялъе

- «Цıвабзазул аманат» 1963с.
- «Мугıрул тıогъазда гıазул бацıцıалъи» 1969с.
- «Гıаздада цıаял» 1968с.
- «Дандчıвай» 1970с.
- «Небеса над ущельем» 1978с.
- «Камень у родника» 1973с.

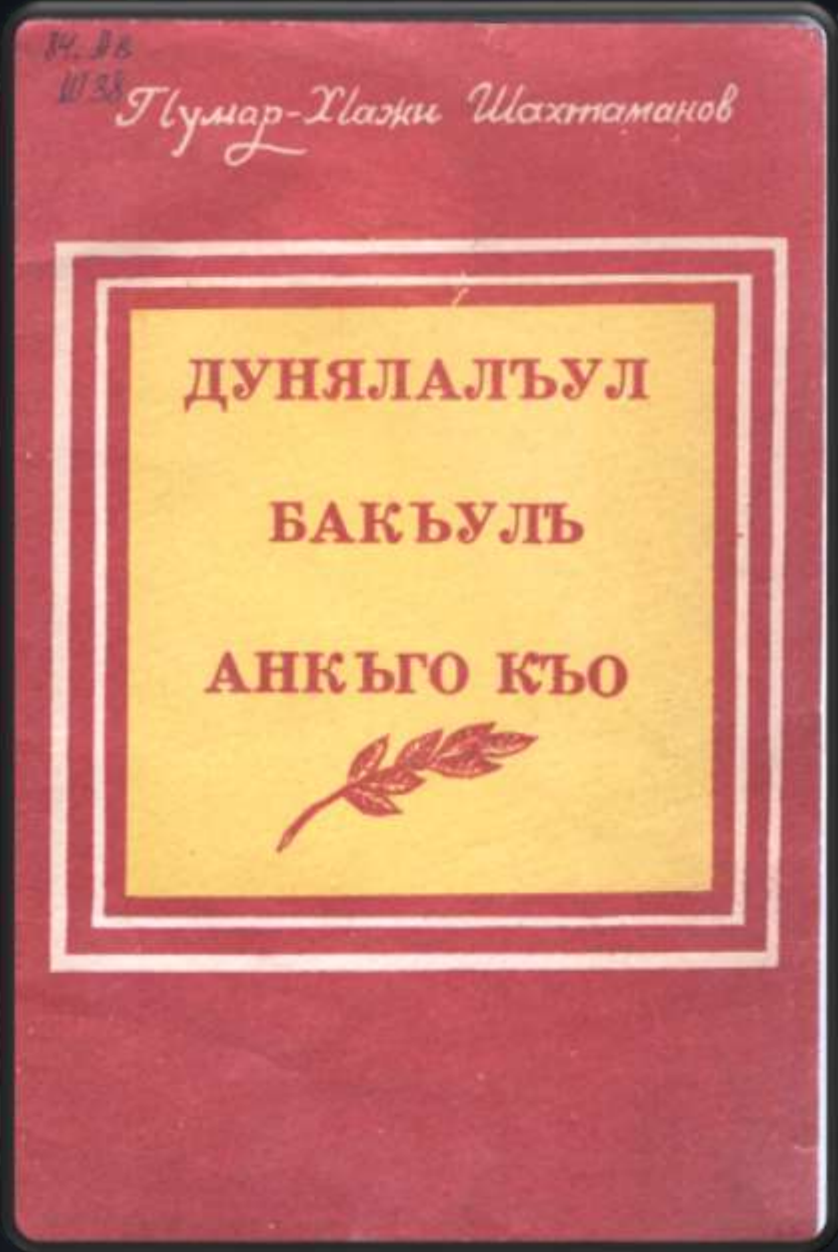
ГӀумар-ХӀажи Шахтаманов
ДУНЯЛАЛЪУЛ
БАКЪУЛЪ
АНКЪГО КЪО

ГӀУМАР-ХӀАЖИ
ШАХТАМАНОВ
КЪАРАЛ
ГӀОР

- «Хӏажи Арбек»

- ❖«Демон»

- «Мцриы»

КЪАРАЛАЗУЛ ГIОР.

- **А даим цебехун, цолъе г1оралгун,**
- **Цолъи г1адаб къуват гьеч1о ракьалда.**
- **Бук1а, г1ор кидаго гьедин гьалагаб,**
- **Дир ч1арадисезул х1асрат кинигин.**

ГIабдула ДАГАНОВ

ШАГIИР ШАХТАМАНОВ

ТIубанго къвал бахъинчIого газеталда ялъуни журналалда базызейилан кьезе ракIалда гьечIо. Хъвал лъугIараб мехалъ щIалила дуе, ГIумархIажи, дуда кьураб къимат гIела диеги.

— ЩакЪ пасихIго бачIунеб буго. Дирги буго пикру магIарул ясалъул хIакъалъулъ хъвазе. Ешшун гурони, Расул, щIализейилан рикIкIадаб магIарул росулъа шагьаралдеги ячIун, гьаниб гьелъул, нилъер гIадатазде данде кколареб хьвада-чIвадиналъул хIакъалъулъ. Ругелъул цо-цо гьединалги руччаби.

— Руго, ГIумархIажи, — ян мухIканго гьесухъги валагьун тIадчIей гьабуна Расулица. — Руго, амма дуцаго абухъе, цо-цо руго.

— Балагьун вихьила кинаб асар лъугьунищали.

— Хъваралъул хвалдаин мунго. Дие бокьана дур «Халкъалъул щци» абураб поэма. Гьеле гьелъулъ бихьулеб буго нилъер магIарулазул къварараб хасият, халкъалъул бахIарчилъи. Инсул образ цIакъ гьорлъе восун рагьун буго поэмалда. ХIалчIахьаги дур, гьединал къвал хадуркkуни асарал.

— Баркала, Расул, лъикIаб къиматалъухъ.

хIалтIухъаби абуни, жидер макъалабазул мукъсанлъабазул щвалде щун гьес бицунелъул, бутIрулги гIодоре къулун, багIарлъизе лъугьунел рукIана.

— ГIайиб газеталда чIвазе кколеб буго, МухIамад Шамхалович, гьелъ инкар гьабуларого гьал цо-цо чIандимакъалаби жиндирго гьурмазде риччазе. Огь, пакъирзаби гьал нилъер механизаторалги, доярказбиги, гIияхъабиги гьадин сурукъал сипат-суратаздалъун магIарул щIаллолелукье щолел. Щвалде щун рагьулеб гьечIо гьезул бахIарчияб захIмат, къварилъи-гIатIилъи.

МухIамад Шамхалов сихIирго валагьана Шахтамановасухъ ва гьев витIун вукIин бичIчIизабулеб гIадин абуна:

— ГIайиб дурги гьечIищха гьениб, ГIумархIажи, цадахъ хIалтIулел гIолохъабазе пошнилги гьелъул бичIчIи кьоларев! Мун журналистикаялъул тIалегIанаб лъай щварав мугIалимин ккола.

Шахтамановас бачунеб «летучка» кIудияб чIагольиялда унаан. Гьес тIамулаан редакциялъул хIалтIухъаби живгун къацандизе, боркьараб бахIс гьабизе. Гьелъул, гьайгьай, киназего пайдаги букIунаан.

ШАГIИР ШАХТАМАНОВ

ракьги тун ине. Гьеб ккола ватIан. Нилъеца бихха-хочизабун тараб росуго гIадин, гьоб хIанчIил бусенги сунца бугониги бихха-хочизабун батила. ВатIан, ватIанилан, нилъецаго гIадин, бухIадго ва гурхIуледухъ ахIдолеб батила гьебги.

***

МагIарухъ галифе тIаждалаз кIалдиб лъим ккун гьелъул жамагIаталда бицунеб букIараб чачаназул ракьалда батизе бугеб алжаналъул бакIалда макъсадерие насиблъана цIогьаца хъарщи-цIулги бахъун талавур гьарурал росабиги, зодихъ накIкIул парча загьирлъани хIарщулъан рахъунел гьел росабазул къватIалги. Киназ росуль гIумру гьабизе бугебали лъаларого бакI-бакIалда рогьине ккана гьез тамашалго сардал. Унго, БетIергьанас гIадамазда бихьизе хъвап батараб къисматалъул кьогIлъиха...Ахир-къадги НокIкIин загьирлъана гьеб хIабургьараб мехалъул.

ЦохIо чIарадисел турелги. Чачаналде гочинарун руганиш нигкал мутIрузул районазул росабазул жамагIаталги. ЧIарадисезе рес щвана Сажсин районалда цадахъ гIумру гьабизе. Районалъул централда цIарги гьез кьенсеразул гьенибе гочинабураб Рилъаб абураб рослал цIарадалъун хисана.

Лъимал цIализе школ хIалурго батана. [illegible]

цебе лъураб щайтIанчирахъул канлъудаса жиндиегоги пайда босизе лъугьунаан. Туртила тIад накабазда гIодовги чIун, рагьун тетради цебе лъун, кинабалиго тIехьалдаса шибалиго хъвалев вукIунаан. Хьитазул устарас ургьел гьабуляроан гьоболасул васас хъвалеб-толеб жовлъул, вукъарулев, квартIица лабал рухулев вукIунаан. Гьале цо сордоялъ ахI гьабизе кIвечIев гьес течIо ГIумархIажи пикрабаздаса тIезавичIого. ГIолохъанчиясде гьоркьанго берги рехулаго, гьес хъвалеб-толеб лъазе гьир ккарав гIадин, МухIамадица гьикъана.

- Гьедин тIадчIун дуца хъвалеб жого щиб, ГIумархIажи? - ян.

ГIун вачIунев васас тириго бетIер тIад борхана, кищаль букIараб ручкаги тетрадалда рехун, лъикIалан мехалъ устарасухъ валагьун хутIана. «Кин гьасда бичIчIизабилеб дица Лермонтовасул асарал нилъерго авар мацIалде руссинарулел руген? - абун. -Гьесда Лермонтов рагIизего рагIанадай, гьесул цонигги жечI цIалаанадай?» Кинниги жаваб гьабуна:

- Дица авар мацIалде буссинабулеб буго дани, гIурусазул шагIир Михаил Лермонтовасул «ИзмагIил бэй» абураб поэма.

- Щивилая, шибилая?

- ШагIир Лермонтовасул «ИзмагIил-бей» абураб асар, - ан тIадчIейги гьабун такрар гьабуна ГIумархIажис.

- [illegible]

гьев лъаларо, рагIичIо бицунебгицин. Кисан тIокIал кколел гьезул?

- КIиялго тIокIал руго, МухIамад-дани, амма батIи-батIиял. МахIмудица аслияб къагIидаялъ хъвалаан рокьул кучIдул, Лермонтовасин абуни хъвана рокьулги, къалулги нилъер Кавказалъул гIумруялъулги хIакъалъуль кучIдул.

- Гьев Кавказалдаса гIурусавищ?

- Гуро. ГIурус ракьалдаса вуго. Кавказалъул рагъде витIана гьев пачаяс гIурусазул цIакъго кIудияв шагIир Пушкин чIвайдал, пачаясдаса гьев чIвалялъул рецIел босизе ахIулеб кечI хъванилан. Гьадин хъвана Лермонтова «Поэтасул хвел» абураб жиндирго кочIолъ:

Ва нуж нахъегIанал, хъубал наслаби,
Лагъзадерал угьлуз регьарал кескал,
Мискиназул гIетI кун гIуцIараб уммат,
ИмхI, намус гьечIел умумуздасан
Инжитлъидал рахъалъ цIалухъ рахъарал,
Эркенлъиялдеги гIакълуялдеги,
Ва машгьурлъиялде гIантIи хъвагIарал,
Нуж хъантIун, тах сверун чIчIарал руккелал.
Законалъул рагIдукь рахче гьанже нуж.
Нужер кверзукь буго кверщел, ихтияр,
Суд, ритIухълъи, тIубан тIолго кIодолъи.
Амма буго, буго Аллагьасул суд,
Кьварараб диванчи вуго валагьун.
Меседил зварахъдахъ дос гIинбаларо,
Досда пикругун иш лъала цебеккун:
Цинги нужер кIанцIей гIадала ккела,
Гьелъ нужее кумек гьабизе гьечIо.

ШАПИР ШАХТАМАНОВ

а)
еялда цIа-
умархIажил
хьи бикъа-
кверબакьи
ев вукIана.
и. Лъилали-
а М.В.Ло-
Москваялъул
цIализе лъу-
гикияб ин-
л ругилан.
в ГIумар-
дельун ра-
буге́б гьеб
. Узухъда,
е лъугьине
и нахъба-

мацIалъул
хъ столал-
сипаталъ-
б, эмма да-
олохъанчи.
хъал ругеб
ъ регIараб
а галстук-
архIажияс
в вас ин-
цоцахъ ра-
-хъвай гьа-
хIалги бу-
ксименалда
лде рекIел

ъана гьез
лги мугIа-
къватIире
гун лъай-
ялдаса лез-

!

л шварал
менал кье-
жида би-
ьараб гIор
ьи, гьелъ-
егIан жан-
ьеб гIурул
шавкъалда
олохъанчи.

хутIулароан. Ресукъазда гурхIел бугев, квер биччарав вукIиндал, щадахъ цIалулел гьалмагъзабазеги щолеб букIана гьесие ритIун рачIунел шагьи-парабазул бутIа. Гьеб рахъалъ жиндихъе регьулел кверал цIакьго хIалтIидал, цо-цо мехалъ гьес махсародего гьадин абулаан:

-Тамаша, дир кисиниб бугеб гIарац гвангъун къватIиб лъунгIаги гуриш гьазда бихьулеб? –ан. Цадахъ цIалулев цо гIолохъанчийин абуни тIуванго жиндирго щIобалде вачун вукIана ГIумархIажияс, рес гьечIеб рокъов гIурав гьев вукIин лъайдал. ЦIализе лъикIав вукIинчIолъиялдалъун стипендиеги щолароан гьесие. Гьесул цохIого цо йикIарай пакъирай эбел хIалтIулаан азбар-къоно бацIунаго ва гьеница щолеб 30 гъуруш гIолеб букIинчIо гьейги васги тIураялъе. Гьединал гIадамазда гIодосанго гурхIел бугев ГIумархIажийин абуни цIалул рахъалъ цогидазе мисалияблъун вукIана. Гьелъие лъураб къучI лъикIаб букIана магIарул гIолиласул.

Москваялъ тамашаяб асар гьабуна ГIумархIажие. КIудияб советияб улкаялъул ракIалъ – цIвакараб, берцинаб ва кIудияб шагьаралъ тIаде цIана гьесул гIолохъанаб ракI. Москваялъул борхалъуда, Ленинил магIарда эхетараб гIелмуялъул цIияб хъала – жив цIалулеб университеталъул рорхатал тIалабазде вахиндал ва гьениса тахшагьаралде бер швезабидал, гIолохъанав шагIирасул рекIелъ рижун рачIунаан кочIол рагIаби:

Боржанхъун унаго
по лахIзаталда
Зодихъ чIун хутIараб
къвекIаб цIум гIадин,
Ленинил мугIрузда
буго дир мина –
Мармар – гамачIалъул
цокIалаб хъала.
Азарго гвангъарал
гордал-бераца
Балагьун буго гьеб
тахшагьалде.

Москваялъул университеталъул цIияб минаялда цебе гIурччинаб ахикь, киназулго бер щолеб бакIалда эхетун букIана университеталъе жин-

мугIалимасде тIаде. Гьединигьидал батила гьенир данделъарал гьесул гьалмагъзабазда гьорлъын цояс: «Шахтамановасде ирга щун буго!» - ян абураб ва жаниве ине гьесие кинацаго нухги къураб.

Аудиториялъул нуцIаги рагьун жаниве лъугьарав ГIумархIажида Владимир Александрович ватана гордухъеги вуссун, киналалиго пикрабалъе восарав гIадин. Жиндие вокьулев студентасда берчIварабго, разилъиялъул гIаламат гьурмадаги загьирлъун, абуна:

-Шахтаманов, билет босизе гIедегIуге, нилъер гара-чIвари хасаб букIина! –ян.

-Дун хIадурав вуго! – ян тирого жаваб гьабуна гьесие ГIумархIажияс, мугIалимас бихьизабураб бакIалда гIодов чIолаго. Цо балагьидал шакдаризеги бачIана щай гьес жив билетги босун, гьелъие жаваб кьезе толарев, жиндир лъаялъул хIалбихьизегIаги гуродай гьев лъугьунев вугеван. ГIумархIажие абуни, унго-унгоги литература бищунго хирияб предмет букIана, щайгурелъул жеги школалда цIалулеб мехалъго гьес цIаличIеб художествоялъул асар къанагIатги букIинчIин абизе бегьула.

В.А.Архиповасе, жиго гьенибе щвечIониги, Л.Н.Толстоясул, А.С.Пушкинил, М.Ю.Лермонтовасул, Б.Брикил ва цогидал-

босизе кьейилан, щайгурелъул цIалдолезул залалда гIодой чIезе цониги эркенаб бакI букIинчIо. Гьебги рагьун библиотекаялде жанире лъугьунеб болъоялда гIодойги чIун, лъугьана жиндиего хъвай-хъвагIаял гьаризе. Гьеб параялъго ирга́дулаб дарсидаса цIумур кьабун бачIана. Унго замана унеб бугеб хехгоян ракIалде ккана ясалда. Аудиториялдаса къватIире чвахун рачIарал студентаз цIезабуна азбар-къоного. Гьезда гьорлъ вукIарав ГIумархIажи жиндаго лъачIого эхетун ватана тетрадалда щибалиго хъвалей ясалда аскIов. Гьев гьелъухъ валагьун хутIана ва ракIалде ккана гьай щий тамашаяй ясилан. РакIалъ течIо щибалиго бицун гьеддехун калам гьабичIого чIезе.

-Щий матрица мун кколей, яс? – ан абуна гьес хIеренаб гьимиялдалъун гьелъул бадиве валагьулаго. Лъаларо, абулеб рагIун гурони «матрица» абураб рагIул магIна лъалеб букIарабищ гьесдаяли.

ТIаса бер босичIого учебникалдаса тетрадалда хъвай-хъвагIаял гьарулей йикIарай Эльза, аскIов эхетарав гьев гIолиласул калам рагIидал, гьоркьанго ялагьана сверухъ эхетарал гIадамазухъ. Гьезда гьоркьосан жиндехун гаргадарав гIолиласде нахруго бер швезабидал, гьелда ккана гьав щив гIалхуда гIурав гIадав васан ва щиб хIажалъундай гаргадулев вугеван. Гьесда тIад ретIараб парталалъулщин тахшагьаралда гIумру гьабулезул гIадаб къамацIин букIинчIо. КигIанго Москваялъул культураялде жеги рутьунлъун вукIинчIониги, ГIумархIажиясулъ бихьулеб букIана, цогияда данде ккун, магIарул гIолиласе хасиятаб къамартIлъи, тирилъи ва чIанкI буголъи.

Дагъистаналда вукIадгоги ва гьенибе цIализе лъугьиндалги гьев хьвадулаан гугариялъул ва самбоялъул тренировкабазде. Гьелъги батIула гьес нухда лъолеб галулцин букIана цо хаслъи. Эльзада щидаго бичIчIана гьев

-Гьедин батани
Рельлъаравги вуг
-Гуро, вукIинеги
буго рекIеда канлъ
ларо, лъугьиница
-Дун ана, рокъ
МугIрузул багI
биги росулаго ун
лан валагьун хутI
угьунги биччан, л
Доб маркIчIул
кватIун вуссана
цохIо рокъор ру
къагIидаялъ гIад
столалда нахъа гI
щвезабурав Д
Джонридида цин
лиго жакъа гьесул
Сунца? Кинан г
ГIумархIажи жан
вукIин гьесда цеб
сул ракI букIинч
чIвари гьабичIо
рукIарал гIолилал
танцаздеян ана к
фалъуса жиндирг
къезе бокьараб
рид кванaзе лъу
аскIов гIодов чIа
бихьидал, ГIумар
букIараб чайдан
чай.
-Мун жеги кв
– ан щаялиго ракI
суал кьун борчI
-Нижецани ча
санагIат гьабуна,
бизе ккедарищха?
гьирлъана дие. I
са бахчараб жо б
халубго гьезе г
жинда ГIумархIаж
ккун.
-Нуж ленгиял
де ккун, цIакъал
раби цIализе.
ккечIого лъиего
женжедизе лъугь
бицине бигьаяб
-Гьудулас гь
щибго тезе б
ТIадежоялъеги
дагъистаниял. Ц
кколелъул

Гlабдула ДАГАНОВ

ШАГlИР ШАХТАМАНОВ

Дур некlсияв гьудул, гlолохьан - поэт
Нахъеги дудехун кlалъалев вуго.

Гlенеккe, кьералал, къадул кучlдузухъ,
Каранзул бикlьухъ
къалам чlчун хъварал.
Гlинтlиме, гlолилал, дир асаразухъ,
Инсул Ватlан бокьун ракlалъ ахlарал.

Шаласа Хlамзатица жиндирго бегlераб
гlакълуялдалъун, гьединго бегlераб
къалмица шигlриял суратал рахъана
хlуриятalъ бижизабураб цlияб
гlумруялъул релъабиги хlалтlизарун.
Амма Расулил творчествоялъул ну
батlияб лъугьана, батlиял бераздалъу
валагьана гьев гlумруялъухъ, гьени
кколеб лъугьа-бахъиназухъ. Жиндаго
бугеб кlудияб ракlчlеxалдалъун лъун
гьес алабиятлъе тали ва васвасичlого
ана цевехун. Гьесие къуват щвана жинди
заваладда кумекалъе ва квер чlваз
батараб гlурус ва дунялалъулго
литератураялдаса, гьезул шагlирзабаздаса
«Лъадаранагlан чаран къвакlул
хlалтlанагlан махщел камиллъула», -я
абухъего, шагlирас жиндирго
творчествоялъул кlвар къуна заманалъ
тарих, къисмат, хlакъикъат, инсанасу
нансалъул сурат щибго хисизабичlого
гlисин-кlодо гьабичlого бихьизабилъ
Расулил къаламалъ бахъараб сурат кко
магlаруллъиялъул, Дагъистаналъул
тlолабго улкаялъул сурат. Гьебги бахъу
буго тlабигlаталъ барахщичlого жинда
къураб бегlераб пагьмуялъул къучlалда
«Хlасратаб рокьиги боркьараб шинги»
Шахтамановас нахъе-нахъеги регуле
рукlана къасисеб столалда цогидал
шагlирзабазул тlахьазда цадахъг
Расулил гьеб тlехьалъул тlанчалги в
тамашаяб асарги гьабулеб букlана рекlе

Дагъистаналъул доя цересе
шагlирзабазул согlал къисматаз къаси сардиа хlалхь
биххизабун лъугьарав гlолохъанав шагlи
Шахтамановасул пикраби цого заманалда русса
Кавказалъул халкъазул, хасго гlурус литератураялъу
зодихъ цlакъ борхатго кенчlолел цlвабилъун лъугьара
цо-цо хвел гьечlел цlаралдеги. Гьесие асар гьабула
гуржияв Бараташвилил, асатlинав Хетагуровасул

Вабабай, асиллъи, унго чlурканлъи,
Чlегlерлъи беразул, берцинлъи гьурмал.
Гьай, гlужбу-карамат, камиллъи чорхол,
Черхеслъи, хlадурлъи, хlатlил тlадагьлъи!

Унго логол битlи, тlад рекьей ратlлил,
Къвалзукьа черхеслъи, чорхол кьагlилъ.

ОМАР-ГАДЖИ ШАХТАМАНОВУ

Порвать мне, что ли, эту песню в клочья?
Кувшин мне, что ли, вдребезги разбить?
Кому теперь стихи прочту я ночью?
И с кем вино теперь я буду пить?

А ветер листья рвет, а даль туманна,
А гор вершины снежные белы...
Ну как ты мог уехать, Шахтаманов,
Исчезнуть из родной Махачкалы?...

.

ДРУЖБА

это когда понимают и не отварачиваються от тебя!

DEMOTES.RU

С Днём
народного
единства!
© vse-pozdravleniya.ru

Только вместе!

Человек не может быть достаточно мудрым в одиночестве!

Поговорим о дружбе

Цели:

- ✓ *выявить представления детей о том, что такое дружба и каким должен быть настоящий друг;*
- ✓ *способствовать успешному протеканию процессов самопознания и самосозидания личности учащихся;*
- ✓ *содействовать формированию дружного коллектива;*

MyShared

Не имей 100 рублей,а имей 100 друзей. Каждый даст по 2 рубля,будет 200 у тебя!
de-motivators.ru

Если заводишь новых друзей
не забывай о старых
Epidemius.ru

Один за всех
и все за одного!

Друзей не выбирают...

их встречают.

gettyimages

- **Щуго килищ биччан тани, тамахаб хъат бук!уна,**

- **щуябго данде къани,**

къвак!араб зар лъугьуна.

СЛОВАРИЯБ ХIАЛТIИ.

- **ЧIарбида - на полу**
- **Янгъиз - одиноко**
- **Гьобо - мельница**

ГӀУМАРХӀАЖИ ШАХТАМАНОВ (1933-1989)

- Рачıа ,гьудулзаби.
- 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11
- Гордухъан баккараб багıар бакъул чıор
- Дир гıатıидаб рокъоб чıарбида свана.
- Ва столалда гъоркь ,сихı къотıун бачıун,
- Бецıлъиялъул рагıад рещтıунеб буго.

- Рокъоб т1олго къайи г1уц1а-къан буго,
- Г1адамасул гьаракь раг1улеб гьеч1о,
- Диван мерхьун гьеч1о ,хьаг ц1ет1а гьеч1о
- Гъаст1а катил гъургъур раг1ула г1иц1го.
- Къ-къ-къ
- Г1-гь-г1-гь
- Хь-ч1-хь-ч1
- Гъ-гъ-гъ-г1-г1

- Къватıиб рии буго ,рукъ янгъиз буго,
- Рачıунарел кин нуж дир гьудулзаби,
- Махсара-хочıалъги хабар-бахıсалъги
- Хинлъизе гьабизе гьаб пашманаб рукъ?

- Нуж рачӏиналъул лъалкӏ бихьичӏеб къоялъ,
- Къварилъула дир ракӏ гӏатӏидаб рокъоб...
- Рачӏа,гьудулзаби,гьоболлъухъ дихъе,
- Чӏараб гьобо гӏадин, гьаб рукъ течӏого.

МАЦӀАЛЪУЛАБ ЛОТОРЕЯ

- **1. Щиб районалдаса кколев ГӀумар-ХӀ**ажи Шахтаманов?

❖2. Щиб росулъ гьавурав ГӀумар-ХӀажи Шахтаманов?

- 3.Чанабилеб соналъ гьавурав ГIумар-ХIажи Шахтаманов?

- 4. Гьесул тIоцебесеб тIехьалда цIар щиб?

- 5. Нилъеца цIалараб асар сундул хIакъалъулъ кколеб?

- 6. Гьудуллъиялъул хIакъалъулъ кици бице.

- 7.Жакъа нилъеца цIалараб асаралда цIар щиб?

- 8. Янгъизго - абураб рагIул магIна щиб?

- 9. Щиб жо кколеб гъудуллъи?

- 10. Рогьаралдаса бецIлъизегIан шагIир лъихъ валагьун чIун вугеб?

- 11. Кинаб аваданлъи рокъоб букIунеб рокъор гьалбал ругони?

❖12. РакIалъги, кIалалъги, пикрабазги щал ахIулел ругел поэтас?

- 13. Сунда релълъинабулеб бугеб гьобол гьечIев рукъ?

- 14. Кинав вукIине кколев унго-унгояв гьудул?

- 15. Дурго гьудуласул хIакъалъулъ бице?

РОКЪОБЕ ХIАЛТIИ.

- «ГIумар-ХIажи Шахтамановасул творчество лъазабизе.
- РачIа, гьудулзаби» - абураб кечI рекIехъе лъазабизе.
- «Гьудуллъи»-абураб реферат хъвазе.